

LIUDVIKA DIDŽIULIENĖ - ŽMONA

(1856 04 21, pagal naująjį kalendorių-05.03 – 1925 10 25)

Džiaugiuos, kuomet galiu nors vienam žmogui ašaras nušluostyti! Tai nedaug, tai kaip lašas mariose... Bet jeigu kiekvienas nušluostytų ašaras nors vienam varguoliui, – tai jau būtų daug lengviau gyventi... – šių žodžių autorės Liudvikos Nitaitės-Didžiulienės gimtinė – Roblių kaimas (Rokiškio r.). Jau nebeatsekama gimtosios rašytojos sodybos vieta – galbūt tik vienas kitas medis tegali atminti tuos laikus, tačiau tebebanguoja Juodžio (Dviragio) ežeras, prie kurio, Vaitkūnuose (Rokiškio r.), prabėgo dalis jos vaikystės. Krikštyta Salų miestelio (Rokiškio r.) bažnyčioje. Kurį laiką Nitų šeima gyveno ir Rokiškyje. Liudvika pradėjo anksti skaityti, įgijo bendro išsilavinimo žinių, skambino fortepijonu. Išmoko siūti, austi, perprato kulinarijos paslaptis. Tėvo dėmesys knygai ir senelės iš tėvo pusės sekamos pasakos bei dainuojamos dainos skiepijo meilę grožinei ir lietuvių liaudies kūrybai. Sukurti pirmąjį eilėraštį ją įkvėpė poeto A. Vienažindžio „Pasakyk, miela panele...“ Sekdama šiomis eilėmis Liudvika parašė „Bernužėli dobilėli...“. Pakliuvęs į klebono Jono Katelės rankas, tekstas sulaukė teigiamo įvertinimo ir paraginimo rašyti.

Mergina brangino visa, kas lietuviška. Pažadėjusi tekėti tik už lietuvio, savo gyvenimą susiejo su knygos mylėtoju, lietuvininku Stanislovu Didžiuliu ir apsigyveno Griežionėlėse (Anykščių r.). Savo aštuonis vaikus užaugino susipratusiais lietuviais, buvo jiems gerumo, optimizmo, altruizmo ir tvirtybės pavyzdys. L. Didžiulienė buvo kaimo moterų bičiulė ir patarėja, aktyvi tautinio atgimimo veikėja, knygnešių pagalbininkė. Radusi laisvą valandėlę rašė grožinius kūrinėlius ir publicistinius straipsnius, pasirašytus kukliu Žmonos slapyvardžiu, kurių, dauguma, deja, dingo ir nepasiekė mūsų laikų. Kur likimas ją benublokšdavo – Lietuva, Latvija, ar Rusija – visur ji buvo meilės artimam pavyzdys.

Šviesios kraštietės atminimas gimtinėje įamžintas 2016 m., minint 160-ąsias jos gimimo metines. 2016 m. Panemunėlio geležinkelio stoties vyresn. bibliotekininkė Rima Maciūnaitė organizavo ekspediciją „Gimtosios L. Didžiulienės-Žmonos Roblių ūlytėlės paieškos“. Šiandien tik beržai mena rašytojos vaikystės metus, todėl informacinis stendas pastatytas geležinkelio stotyje, netoli seniūnijos ir bibliotekos pastato, šalia centrinės aikštės. Jame bibliotekininkai kviečia susipažinti su išskirtine asmenybe – šio krašto dukra – Liudvika Nitaite-Didžiulienė-Žmona. 2019 metais, vykdant bibliotekos projektą, parengta Panemunėlio bendruomenės programa „Lietuvybės puoselėtoja L. Didžiulienė-Žmona“ (rež. Audronė Šakalienė).

[Plačiau apie rašytoją](#)